

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ* PRE-SCHOOL TEACHERS' VIEWS ON PRE-SCHOOL EDUCATION

Fatmanur ÇULLU**
Havise GÜLEÇ***

Öz

Araştırmanın genel amacı, okul öncesi eğitimde yaşanan sorunları belirlemektir. Araştırmada öğretmen görüşlerine yer verilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Adana İli Merkez ilçelerindeki okullarda görev yapan öğretmenler arasından basit seçkisiz örnekleme ile seçilmiş 20 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama yöntemi olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlere toplamda 12 soru sorulmuştur. Görüşme süresi ortalama 25-35 dakika arasında gerçekleşmiştir. Araştırmada "içerik analizi" yapılmıştır.

Araştırma bulguları, öğretmenlerin sınıfın fiziksel şartları, çocukların aileleri, okul idaresinin okul öncesi eğitime yaklaşımı, denetimin işleyişi, kaynaştırma öğrencisiyle çalışırken birtakım sorunlar yaşandığını göstermektedir. Araştırmanın sonuçları genel olarak incelendiğinde öğretmenlerin görüşlerinin çeşitlilik gösterdiği görülmüştür. Araştırma bulguları doğrultusunda öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Okul Öncesi Eğitimin Sorunları, Okul Öncesi Eğitimin Önemi.

Abstract

The general aim of the research is to determine the problems experienced in pre-school education. Teachers' opinions were included in the research. 20 preschool teachers working in schools in central districts of Adana and selected by simple random sampling are in this research. Qualitative research method is used in the research. Semi-structured interview form was used as data collection method. A total of 12 questions were asked to the teachers who participated in the study. The average interview time was 25-35 minutes. In the research, "content analysis" was performed.

The research findings show that teachers have some problems with physical conditions of the class, families of children, the approach of the school administration to pre-school education, the functioning of the supervision, inclusion student. When the results of the study were examined in general, their views were varied. Suggestions are presented in accordance with the findings of the research.

Keywords: Pre-school Education, Pre-school education Problems, the Importance of Pre-school Education.

1. Giriş

Okul öncesi dönem fiziksel, zihinsel, sosyal-duygusal gelişim ve öz bakım becerileri edinme yönünden kritik dönemdir ve bu yönden önem teşkil etmektedir (Uluyurt, 2012). Bu dönemde kazanılan davranışların büyük çoğunluğu yetişkinlik yıllarında, bireyin kişiliğini, düşüncelerini ve tutumlarını şekillendirir. Bu yüzden, okul öncesi eğitim, çocuğun bütün hayatını etkileyen çok etkili bir dönemdir. Okul öncesi eğitimin dünyada ve ülkemizde her geçen gün önemi daha çok anlaşılan bir konu olmuştur. Bu konu ile ilgili yapılan araştırmalar gün geçtikçe artmaktadır.

Okul öncesi dönemde her çocuğa eşit eğitim fırsatı ve sosyalleşme imkanı verilmelidir. İnsanlık değerlerinin aktarılması çocuklarla gerçekleşir. Okul öncesi eğitimin tüm çocuklara sağladığı eşit fırsatlar eşitsizliklerin kaldırılmasını sağlar. Çocukların becerilerini en üst seviyeye ulaştırmak için okul öncesi eğitime ihtiyaç vardır (Başturan, 2018). Okul öncesi eğitimin önemi her geçen gün daha da fazla anlaşılmaktadır. Okul öncesi eğitim önemi beraberinde eğitim kalitesi kavramını da getirmektedir. Eğitimde kalite kavramını yordayabilmek içinde program, öğretmen yeterlilikleri, okul yöneticisi, denetim, aile ve fiziksel ortam gibi birçok özelliği detaylı olarak incelemek gerekmektedir (Güçhan Özgül, 2011). Eğitimde kalite şu değişkenlerden etkilenir; öğretmenlerin nitelikli öğretim yeteneğine, sınıf yönetimine hakim olabilmeye, olumsuz davranışları önleyebilme ve ortaya çıkan olumsuz davranışlara müdahale edebilme yeteneğine sahip olması önemlidir (Yumuş, 2013). Yapılan araştırmanın sonuçlarında da okul öncesi öğretmenlerinden program, öğretmen yeterlilikleri, okul yöneticisi, denetim, aile ve fiziksel çevre ile ilgili görüşler alınmış olumlu ve olumsuz çeşitli görüşler ortaya çıkmıştır.

* Bu çalışma "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitimine Yönelik Görüşleri" isimli yayımlanmamış yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Öğretmen, TED Adana Koleji.

*** Prof. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.

Çocukların ilk yıllarının gelişimleri için kritik olduğu artık evrensel bir düşüncedir ve gelişen dünyada okul öncesi eğitimde sadece ailenin vereceği eğitimin yetersiz olduğu görülmektedir. Çocukların gelişimlerine uygun olarak tasarlanmış eğitim ortamında verimli öğretmenlerle verilen eğitim sağlıklı bir başlangıçtır (Güleş ve Erişen, 2013). Eğitim sürecinde bireyin, kendi bireyselliği korunurken toplumla birlikte ve toplumun gelişmesinde fayda sağlayan bireyler olabilmeleri için okul yıllarına kadar bireye verilen eğitimde eksiklikler olduğu bilimsel bulgular doğrultusunda ortaya çıkarılmıştır. Bu durumun düzeltilmesi sadece temel öğrenmelerin, yeteneklerin oluşturulduğu okul öncesi dönemden başlanarak çocukların öğrenmelerinin verimini yükseltebilecek özenli gayretlerle sağlanabilir. Bundan dolayı, okul öncesi dönemden başlayarak çocukların büyüme, gelişme ve öğrenme ortamlarını kaliteli bir şekilde düzenlemek gerekmektedir (Koçyiğit, 2007). Bu çalışma okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitimine yönelik görüşlerini belirlemek için yapılmış ve bu alanda literatüre katkıda bulunması amaçlanmıştır.

2. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem/çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması, verilerin analizi ve yorumlanması konularında bilgi verilmektedir.

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma yöntem bakımından nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme formu gibi veri toplama yöntemlerinin kullanılmış olduğu araştırma türüdür. Aynı zamanda verilerin doğal ortamda elde edilmesi ve gerçekçi veriler ortaya koyulmasına yönelik süreçlerin yer aldığı araştırma türüdür (Akman, 2014, 14). Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden görüşme formu kullanılmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem/Çalışma Grubu

Araştırmada evren Adana ilinin merkez ilçelerinde bulunan okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan tüm öğretmenler seçilmiş, çalışma grubu ise bunlar içerisinde basit seçkisiz örnekleme ile seçilmiş olan 20 öğretmenden meydana gelmektedir.

2.2.1. Çalışma Grubunun Demografik Özellikleri

Tablo 1. Çalışma Grubunun Demografik Özellikleri

Cinsiyete Göre Frekans (f) ve Yüzde (%)				
	f	%	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Kadın	19	95,0	95,0	95,0
Erkek	1	5,0	5,0	100,0
Toplam	20	100,0	100,0	
Eğitim Durumuna Göre f ve %				
Ön Lisans	2	10,0	10,0	10,0
Lisans	16	80,0	80,0	90,0
Lisansüstü	2	10,0	10,0	100,0
Toplam	20	100,0	100,0	
Hizmet Yılına Göre f ve %				
1-10 yıl arası	12	60,0	60,0	60,0
10-20 yıl arası	3	15,0	15,0	75,0
20-30 yıl arası	2	10,0	10,0	85,0
30 yıl ve üzeri	3	15,0	15,0	100,0
Toplam	20	100,0	100,0	
Öğretmenlerin Bağlı Oldukları Kurumlara Göre f ve %				
Bağımsız Anaokulu	4	20,0	20,0	20,0
Anasınıfı (İlkokul)	5	25,0	25,0	45,0
Anasınıfı (Ortaokul)	3	15,0	15,0	60,0
Özel Anaokulu	8	40,0	40,0	100,0
Toplam	20	100,0	100,0	

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada okul öncesi eğitimde yaşanan sorunları belirlemek için görüşme formu kullanılması öngörülmüştür.

2.3.1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu alan yazın taranarak ve araştırma soruları dikkate alınarak oluşturulmuştur. Görüşme form soruları hazırlanırken soruların anlaşılır olmasına, tek boyutlu olmasına dikkat edilmiştir (Bogdan ve Biklen, 1992'den akt. Yılmaz ve Altinkurt, 2011). Taslak olarak hazırlanmış olan görüşme formu amacına uygunluğu, anlaşılabilir ve uygulanabilirliğinin kontrol edilmesi için alanında uzman kişilere sunulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda görüşme formu son halini almış ve ardından bir okul öncesi öğretmeni ile ön uygulama yapılmış, herhangi bir sorun yaşanmadığı görülmüştür. Görüşme formunun değiştirilmiş ve uygulanmış şekli 12 sorudan oluşmaktadır. Çalışmada kullanılan araştırma soruları şöyledir:

1. Okul Öncesi Eğitimi nasıl tanımlarsınız?
2. Okul Öncesi Eğitimin önemi sizce nedir?
3. Meslek hayatınız boyunca sınıfınızda fiziksel koşullarla ilgili gözlemlediğiniz sorunlar nelerdir?
4. Sınıfınızda bulunan kaynaştırma öğrenciniz ile yaşadığınız sorunlar nelerdir?
5. Meslek hayatınız boyunca öğrencilerin aileleri ile ilgili gözlemlediğiniz sorunlar nelerdir?
6. Okul Öncesi Eğitimde aile eğitiminin faydası sizce nedir?
7. Okul Öncesi Eğitimde aile katılımı ne düzeyde gerçekleşiyor?
8. Kullanılmakta olan Okul Öncesi Eğitim Programının size göre en iyi yanları nelerdir?
9. Okul yöneticisinin Okul Öncesi Eğitime yaklaşımı hakkında neler düşünüyorsunuz?
10. Okul Öncesi Eğitimde denetimin işleyişi sizce nasıl?
11. Katıldığınız hizmet-içi eğitimlerin faydaları nelerdir?
12. Okul Öncesi Eğitimi öğretmeninde olması gereken özellikler sizce nelerdir?

Araştırmada uzman incelemesi, katılımcı onayı ve öğretmenler ile yapılan görüşmelerin süreleri uzun tutularak da uzun süreli etkileşim yolu ile iç geçerlik (inandırıcılığı) sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca, toplanan verilerden edinilen bulguların tutarlılığı kontrol edilmiştir. Bu amaçla bulguların, görüşme formunun geliştirilmesinde kullanılan kavramsal çerçeveye uyumu devamlı kontrol edilmiştir. Ayrıca, görüşme yapılan öğretmenlerden direkt olarak alıntılar yapılarak araştırmanın inandırıcılığı artırılmaya çalışılmıştır. Araştırmanın dış geçerliğini (aktarılabirliğini) artırmak amacıyla araştırma süreci ve bu süreçte yapılan işlemler detaylı biçimde betimlenmiştir. Bu doğrultuda, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, veri toplama süreci, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması, bulguların nasıl düzenlendiği detaylı bir şekilde aktarılmıştır.

Araştırmanın iç güvenilirliğini (tutarlılığını) yükseltmek amacıyla bulguların tamamı yorum yapılmadan doğrudan aktarılmıştır. Araştırmanın dış güvenilirliğini (teyit edilebilirliğini) yükseltmek amacıyla araştırmada veri kaynağı olan katılımcılar, edinilen verilerin analizinde kullanılan kavramsal çerçeve, analiz yöntemleri ile ilgili detaylı açıklamalara yer verilmiştir.

Görüşme formunda yer alan sorularda okul öncesi eğitiminin tanımına, okul öncesi eğitimin önemi hakkındaki düşüncelere, sınıflardaki fiziksel koşullara, kaynaştırma eğitimine, çocukların aileleri ile ilgili yaşanan sorunlara, aile eğitiminin faydalarına, aile katılımına, Okul Öncesi Eğitim Programının iyi yanlarına, okul yöneticisinin okul öncesi eğitime yaklaşımına dair düşüncelere, okul öncesi eğitimde denetimin işleyişine, hizmet-içi eğitime, okul öncesi öğretmeni özelliklerine yer verilmiştir.

Yapılan araştırmada kullanılan görüşme formunun geçerliğini sağlamak açısından veri toplama kısmı ile analiz kısmı ayrıntılı olarak verilmiş ve bu kısımda oluşan aşamalarda nesnel olmaya özen gösterilmiştir. Araştırılan konunun tarafsız ve doğrudan gözlenmesi nitel araştırmanın geçerliğini göstermektedir (Kirk ve Miller, 1987'den akt. Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu doğrultuda araştırmanın örneklemindeki katılımcılardan direkt alıntı alınmıştır. Araştırmanın sonucunda edinilen bulgular araştırmacı tarafından genellenebilirlik özelliği göstermiş ve bu özelliğe sahip olduğundan dolayı geçerliği kabul edilmiştir.

Güvenirlilik tespiti için ise;

Güvenirlilik : Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) x 100

güvenirlilik formülü (Miles ve Huberman, 1994) kullanılmıştır. Analiz tutarlık oranı %85 olarak tespit edilmiş ve veri toplama aracının güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır.

2.4. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması için ilk olarak Adana İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden yazılı olarak izin alınmıştır. İzin alındıktan sonra görüşme yapılacak olan kurumlara gidilerek önce okul yöneticisine sonra görüşme yapılacak öğretmenlere gereken bilgiler verilmiştir.

2017-2018 eğitim-öğretim yılında gerçekleştirilen bu çalışmada verilerin toplanması yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunu uygulamak için Adana merkez ilçelerinde bulunan okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan ve katılımda gönüllülük gösteren 20 öğretmen ile görüşme yapılmıştır. Görüşme başlamadan önce katılımcı öğretmenlere detaylı bir şekilde bilgi verilmiş sonrasında görüşme yapılarak uygulama gerçekleştirilmiştir. Görüşmede öğretmenlere toplamda 12 soru sorulmuştur. Görüşme başlamadan önce öğretmenlere yapılan bilgilendirme konuşmasında; isimlerinin paylaşılmayacağı, sorulara verilen cevapların sadece bilimsel araştırma için kullanılacağı, başka bir kurum veya birimler ile asla paylaşılmayacağı vurgulandığı için öğretmenlerin sorulara cevap verirken samimi ve içten oldukları gözlemlenmiştir. Görüşme süresi ortalama olarak 25-35 dakika arasında gerçekleşmiştir. Görüşmelerde ses kayıt cihazı kullanılmamış, verilen cevaplar not edilmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Bu araştırmada verilerin analizi için 'içerik analizi' gerçekleştirilmiştir. Analiz dört aşamada gerçekleştirilmiştir. Sırasıyla; verilerin kodlanması, kodlanan verilerin temalarının belirlenmesi, kodların ve temaların düzenlenmesi son olarak ise bulguların tanımlanması ve yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2008, 228). Analiz süresi boyunca ilk olarak, görüşme ile ilgili yazılı formlar açığa çıkarılıp çözümlenmiştir.

İçerik analizinde gruplandırma benzer ifadelerin gruplandırılmasıyla yapılmıştır. Çözümlemelerde katılımcı öğretmenlere kod numaraları verilmiş olup (Ö1,Ö2...) açıklamalar bu doğrultuda yapılmıştır. Sayısallaştırılan veriler frekans ve yüzde olarak ifade edilmiş, ifadelerde bulunan benzer öğeler gruplandırılarak gruba uygun şekilde temalandırılmıştır.

3. Bulgular ve Yorum

Bu bölümde okul öncesi eğitimi öğretmenlerinden veri toplama araçları ile elde edilmiş bulgular ve yorumlar yer almaktadır. Bulgular araştırmanın alt amaçları doğrultusunda açıklanmıştır. Yorumlamada içerik analizi sonucu elde edilen kategoriler kullanılmış, gerekli görülen yerlerde öğretmenlerin görüşlerinde değişiklik yapılmadan örnek ifadeler yer almıştır.

3.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın ilk sorusu "Okul Öncesi Eğitimi nasıl tanımlarsınız?" şeklinde ifade edilmiş ve soruya verilen cevaplar doğrultusunda analiz yapılmıştır. Öğretmenlerin Okul Öncesi Eğitim tanımlamalarının, frekans ve yüzde dağılımları Tablo 2' de yer almaktadır.

Tablo 2. Okul Öncesi Eğitimin Tanımı

Tanımlar	f	%
Tüm gelişim alanlarını ve beceri düzeylerini geliştiren eğitimidir	15	45,4
Doğumdan ilkokula uzanan süreçte verilen eğitimidir	11	33,3
İlkokula hazırlayan süreçtir	4	12,1
36-66 ay arasında verilen eğitimidir	2	6,06
Çocukların topluma uygun birey olarak yetiştirilmesini sağlayan eğitimidir	1	3,03
Toplam	33	100

Öğretmenlerin kodlanmış 5 okul öncesi eğitimi tanımı görülmektedir. Öğretmenlerin %45,4'ü tüm gelişim alanlarını ve beceri düzeylerini geliştiren eğitimidir, %33,3'ü doğumdan ilkokula uzanan süreçte verilen eğitimidir ve %12,1'i ilkokula hazırlayan süreçtir şeklinde tanımlamalar yapmışlardır. Ayrıca %6,06'sı 36-66 ay arasında verilen eğitimidir ve %3,03'ü çocukların topluma uygun birey olarak yetiştirilmesini sağlayan eğitimidir tanımlamalarını ifade etmişlerdir.

Kodlanmış ifadeleri destekleyen öğretmenlerin görüşlerinden bazıları şöyledir:

"36-66 aylık çocukları kapsayan, çocuğun her türlü gelişimini destekleyen ve yardımcı olan bütün eğitim ve aktiviteleri kapsayan sistemin adı (Ö3)."

"Doğumla başlayıp ilkokul 1. sınıfa kadar devam eden eğitim süreci (Ö14)."

3.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın ikinci sorusunda “Okul Öncesi Eğitimin önemi sizce nedir?” ifadesine cevap aranmıştır. Öğretmenlerin okul öncesi eğitimin önemine dair düşüncelerinin, frekans ve yüzde dağılımları Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3. Okul Öncesi Eğitimin Önemi

Önem	f	%
Gelişim alanlarının desteklenmesi	11	57,8
Hayata hazırlama	7	36,8
Öz bakım becerisi kazandırma	1	5,2
Toplam	19	100

Öğretmenlerin kodlanmış 3 adet farklı okul öncesi eğitimin önemi görülmektedir. Öğretmenlerin %57,8’i gelişim alanlarının desteklenmesi, %36,8’i hayata hazırlama ve %5,2’si öz bakım becerisi kazandırma şeklinde görüşlerle okul öncesi eğitimin önemini belirtmişlerdir.

Kodlanmış ifadeleri destekleyen öğretmenlerin görüşlerinin bir kaçı aşağıdaki gibidir:

“Psikomotor, sosyal, dil, bilişsel, duygusal ve öz bakım becerisi kazandırmaktır (Ö1).”

“Çocuğu hayata hazırlamak, yaşına uygun olarak gelişimlerini destekleyerek en üst düzeye çıkarılması (Ö5).”

3.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın üçüncü sorusu “Meslek hayatınız boyunca sınıfınızda fiziksel koşullarla ilgili gözlemlediğiniz sorunlar nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir. Öğretmenlerin sınıflarında yaşadıkları fiziksel sorunlara dair görüşlerinin, frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4. Sınıfta Karşılaşılan Fiziksel Sorunlar

Sorunlar	f	%
Sınıf alanının küçük olması	10	45,4
Materyal eksikliği	6	27,2
Isınma sorunu	4	18,1
Hijyen sorunu	2	9,09
Toplam	22	100

Öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları sorunlar incelendiğinde kodlanmış 4 adet farklı konu ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin %45,4’ü sınıf alanının küçük olması, %27,2’si materyal eksikliği ve %18,1’i ısınma sorunu şeklinde sınıflarında yaşadıkları fiziksel sorunları ifade etmişlerdir. Ayrıca %9,09’u hijyen sorunu şeklinde cevaplamışlardır.

Kodlanmış ifadeleri destekleyen öğretmenlerin görüşlerinden bazıları şunlardır:

“Yağmurlu havalarda bahçeye ve parka çıkılamaması, sınıfların dar olması, yemekhanenin olmaması, materyal yetersizliği, hijyen sorunları vb. (Ö3).”

“Materyal eksikliği, sınıfların alanlarının küçük olması, ısınma yetersizliği, ulaşım problemleri, yardımcı personel eksikliği vs. (Ö16).”

3.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Başka bir soru “Sınıfınızda bulunan kaynaştırma öğrenciniz ile yaşadığınız sorunlar nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir. Öğretmenlerin sınıflarında bulunan kaynaştırma öğrencilerine dair yaşadıkları sorunlara yönelik görüşlerinin, yüzde ve frekans dağılımları Tablo 5’te gösterilmektedir.

Tablo 5. Kaynaştırma Öğrencinizle Yaşadığınız Problem

Problemler	f	%
Kaynaştırma öğrencim yok	3	30
Sınıf düzenini bozuyor	2	20
Diğer çocuklarla iletişim kurmada zorlanıyor, tanınması zaman alıyor	1	10
Diğer veliler kaynaştırma öğrencisini istemiyor	1	10
Çocuk sayısına göre fazla kaynaştırma öğrencisinin olması	1	10
Diğer çocukların dikkati dağılıyor	1	10
Kaynaştırma öğrencisi kendini ifade edemiyor	1	10
Toplam	10	100

Öğretmenlerin kaynaştırma öğrencileri ile ilgili yaşadıkları problemlere dair görüşleri incelendiğinde kodlanmış 7 adet farklı görüş ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin kaynaştırma öğrencileri ile ilgili yaşadıkları sorunlara verdikleri cevaplara bakacak olursak, %30'u kaynaştırma öğrencim yok ve %20'si sınıf düzenini bozuyor şeklinde ifadelerde bulunmuşlardır. Ayrıca diğer öğretmenlerin %10'u diğer çocuklarla iletişim kurmada zorlanıyor, tanınması zaman alıyor, %10'u diğer veliler kaynaştırma öğrencisini istemiyor, %10'u çocuk sayısına göre fazla kaynaştırma öğrencisinin olması, %10'u diğer çocukların dikkati dağılıyor ve %10'u kaynaştırma öğrencisi kendini ifade edemiyor şeklinde ifadelerde bulunmuşlardır.

Kodlanmış ifadeleri destekleyen öğretmenlerin görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir:

"Şuan yok. Daha önce oldu. Başlarda sınıf düzenini bozuyordu. Kurallara uymuyordu ve kendini ifade edemiyordu (Ö1)."

"En büyük problem çocuk sayısına göre kaynaştırma öğrencisinin alınmaması (Ö5)."

3.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

"Meslek hayatınız boyunca öğrencilerin aileleri ile ilgili gözlemlediğiniz sorunlar nelerdir?" sorusuna verilen cevaplar doğrultusunda analiz yapılmıştır. Öğretmenlerin öğrencilerin aileleri ile ilgili gözlemledikleri sorunlara dair, frekans ve yüzde dağılımları Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6. Aile İle İlgili Sorunlar

Sorunlar	f	%
Okul öncesi eğitimin öneminin farkında olamama	9	31,03
Çocuğa gösterilen fazla ilgi	7	24,1
Çocuğa gösterilen yetersiz ilgi	6	20,6
Ailenin kendini eğitim alanında uzman olarak görmesi	3	10,3
Ebeveynlerin ortak tutum sergileyememesi	2	6,8
Ailenin kararsız olması	1	3,4
Çocuk üzerindeki beklentiyi yüksek tutma	1	3,4
Toplam	29	100

Öğretmenlerin aile ile ilgili sorunları incelendiğinde kodlanmış 7 adet farklı konu ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin %31,03'ü okul öncesi eğitimin öneminin farkında olamama, %24,1'i çocuğa gösterilen fazla ilgi ve %20,6'sı çocuğa gösterilen yetersiz ilgi şeklinde çocukların aileleri ile ilgili gözlemledikleri sorunları ifade etmişlerdir. %10,3'ü ailenin kendini eğitim alanında uzman olarak görmesi ve %6,8'i ebeveynlerin ortak tutum sergileyememesi şeklinde ifadeler belirtmişlerdir. Ayrıca %3,4'ü ailenin kararsız olması ve yine %3,4'ü çocuk üzerindeki beklentiyi yüksek tutma şeklinde sorunlar gözlemlediklerini belirtmişlerdir.

Kodlanmış ifadeleri destekleyen öğretmenlerin görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir:

"Çocukları başından savmak için okula gönderen veli çok, ilgisizler (Ö7)."

"Ailelerin sosyal, kültürel hatta ekonomik özellikleri çocukların eğitimine olan ilgi ve katkılarını etkiliyor, maalesef. Günümüzde hala okul öncesi eğitimin önemini kavrayamamış ve kurumun oyun, eğlence ve vakit geçirme yeri olarak gören velilerle zaman zaman karşılaşıyoruz (Ö19)."

3.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Bulgular

Bir başka soru "Okul Öncesi Eğitimde aile eğitiminin faydası sizce nedir?" şeklinde yöneltilmiştir. Öğretmenlerin okul öncesi eğitimde aile eğitiminin faydalarına yönelik görüşlerinin, frekans ve yüzde dağılımları Tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 7. Aile Eğitiminin Faydası Nedir?

Faydalar	f	%
Öğretmen-aile iş birliğini sağlar	6	60
Ailenin çocuğa verdiği destek artar	2	20
Eğitimde verimliliği artırır	1	10
Aile okul öncesi eğitimin önemini kavrar	1	10
Toplam	10	100

Öğretmenlerin aile eğitiminin faydasına dair görüşleri incelendiğinde kodlanmış 4 adet ayrı görüş ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin %60'ı öğretmen-aile iş birliğini sağlar olarak okul öncesi eğitimde aile eğitiminin faydalarını belirtmişlerdir. Buna ek olarak %20'si ailenin çocuğa verdiği destek artar, %10'u eğitimde verimliliği artırır ve %10'u aile okul öncesi eğitimin önemini kavrar şeklinde ifadelerde bulunmuşlardır.

Kodlanmış ifadeleri destekleyen öğretmenlerin görüşlerinden bir kaçışu şekildedir:

"Aile çok önemlidir. Okul öncesi eğitimcileri ve aile iş birliği olmadan sonuca ulaşmak çok zor ve kısa süreli olmaktadır (Ö5)."

"Aile eğitimiyle çocuklara verilen eğitim önce aileye verilir. Böylelikle iş birliği kurmak kolaylaşır (Ö14)."

3.7. Yedinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

"Okul Öncesi Eğitimde aile katılımı ne düzeyde gerçekleşiyor?" şeklinde yöneltilen soruya verilen cevaplar doğrultusunda analiz yapılmıştır. Öğretmenlerin okul öncesi eğitimde aile katılım düzeyi konusunda verdikleri cevapların, frekans ve yüzde dağılımları Tablo 8'de yer almaktadır.

Tablo 8. Aile Katılımı Ne Düzeyde?

Düzye	f	%
Yetersiz	12	60
Yeterli	6	30
Orta düzeyde	2	10
Toplam	20	100

Öğretmenlerin aile katılım düzeyi ile ilgili görüşleri incelendiğinde kodlanmış 3 adet farklı görüş olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin %60'ı yetersiz, %30'u yeterli ve %10'u orta düzeyde aile katılımı gerçekleştiğini belirtmişlerdir.

Kodlanmış ifadeleri destekleyen öğretmenlerin görüşlerinden 3'ü aşağıdaki gibidir:

"Yeteri kadar gerçekleşmiyor. Bazı aileler yeteri kadar önem vermiyor, bu tür etkinliklere katılmıyor (Ö10)."

"Gerçekleşmiyor. Uygun zaman olmaması, çalışan veliler vb. sebeplerden ötürü (Ö11)."

3.8. Sekizinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

"Kullanılmakta olan Okul Öncesi Eğitim Programının size göre en iyi yanları nelerdir?" sorusuna verilen cevaplar doğrultusunda analiz yapılmıştır. Öğretmenlerin Okul Öncesi Eğitim Programının en iyi yanlarına dair görüşlerinin, frekans ve yüzde dağılımları Tablo 9'da yer almaktadır.

Tablo 9. Okul Öncesi Eğitim Programının İyi Yanları

İyi yanlar	f	%
Esnek olması	8	32
Uygulanabilir olması	5	20
Tüm gelişim alanlarını desteklemesi	4	16
Çocuk merkezli olması	3	12
Yaratıcılığı ön plana çıkarması	2	8
Bütünleştirilmiş etkinliklere fırsat vermesi	1	4
Değerlendirme süreci	1	4
Bireysel etkinliklere ağırlık vermesi	1	4
Toplam	25	100

Öğretmenlerin okul öncesi eğitim programının iyi yanları ile ilgili görüşleri incelendiğinde kodlanmış 8 adet farklı konu ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin %32'si esnek olması, %20'si uygulanabilir olması ve %16'sı tüm gelişim alanlarını desteklemesi olarak okul öncesi eğitim programının iyi yanlarını belirtmişlerdir. %12'si çocuk merkezli olması ve %8'i yaratıcılığı ön plana çıkarması şeklinde cevaplar vermişlerdir. Ayrıca %4'ü bütünleştirilmiş etkinliklere fırsat vermesi, %4'ü değerlendirme süreci ve %4'ü bireysel etkinliklere ağırlık vermesi şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Kodlanmış ifadeleri destekleyen öğretmenlerin görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

"Programın olumlu yanları çocukları aktif kılması, programın esnek olması, bireysel özelliklere uygunluğu, aile katılımına teşvik etmesi, tüm gelişim alanlarını destekleyici olması (Ö19)."

"Bireysel etkinliklere ağırlık vermesi ve yaratıcılığın ön planda olması iyi yanlarıdır (Ö10)."

3.9. Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmadaki bir diğer soru "Okul yöneticisinin Okul Öncesi Eğitime yaklaşımı hakkında neler düşünüyorsunuz?" şeklinde ifade edilmiştir. Öğretmenlerin okul yöneticisinin okul öncesi eğitime yaklaşımına dair düşüncelerinin, frekans ve yüzde dağılımları Tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10. Okul İdaresinin Okul Öncesi Eğitime Yaklaşım Tarzı

Yaklaşım tarzı	f	%
Olumlu	8	32
İlgisiz	7	28
Okul öncesi eğitimin önemini farkında değil	5	20
Bilinçli	4	16

Öğrenciyi maddi kaynak olarak görme	1	4
Toplam	25	100

Öğretmenlerin okul idaresinin okul öncesi eğitime yaklaşımı ile ilgili görüşleri incelendiğinde 5 adet farklı konu ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin %32'si olumlu, %28'i ilgisiz ve %20'si okul öncesi eğitimin öneminin farkında değil şeklinde okul idaresinin okul öncesi eğitime yaklaşımı ile ilgili görüşlerini belirtmişlerdir. Ayrıca %16'sı bilinçli ve %4'ü öğrenciyi maddi kaynak olarak görme şeklinde ifadelerde bulunmuşlardır.

Kodlanmış ifadeleri destekleyen öğretmenlerin görüşlerinden bir kaçışu şekildedir:

"Okul öncesi kurumları ilkokulların bünyesinde ise ilkokul müdürlerine okul öncesi dönemin önemini anlatmak biraz zor olabiliyor (Ö13)."

"Okul yöneticileri genellikle öğrenciyi maddi bir getiri unsuru olarak görmekte bu sebeple ne kadar çok öğrenci sayısı varsa o kadar onlar için iyidir (Ö16)."

3.10. Onuncu Alt Probleme Yönelik Bulgular

Öğretmenlere onuncu soru "Okul Öncesi Eğitimde denetimin işleyişi sizce nasıl?" şeklinde yöneltilmiştir. Öğretmenlerin okul öncesi eğitimde denetimin işleyişine dair düşüncelerinin, frekans ve yüzde dağılımları Tablo 11'de yer almaktadır.

Tablo 11. Denetimin İşleyişi Sizce Nasıl?

Denetimin işleyişi	F	%
Yetersiz	15	78,9
Normal	3	15,7
Denetim yok	1	1,9
Toplam	19	100

Öğretmenlerin denetimin işleyişi ile ilgili görüşleri incelendiğinde 3 adet farklı görüş ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin %78,9'u yetersiz şeklinde okul öncesi eğitimde denetimin işleyişi hakkında düşüncelerini ifade etmişlerdir. %15,7'si normal ve %1,9'u denetim yok şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Kodlanmış ifadeleri destekleyen öğretmenlerin görüşlerinden bazıları şunlardır:

"Okul yönetimi tarafından denetim normal işleniyor (Ö2)."

"Denetimler kesinlikle çok yetersiz (Ö12)."

3.11. On Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Öğretmenlere yöneltilen "Katıldığınız hizmet-içi eğitimlerin faydaları nelerdir?" sorusuna verilen cevaplar doğrultusunda analiz yapılmıştır. Öğretmenlerin katıldıkları hizmet-içi eğitimlerin faydalarına yönelik görüşlerinin, frekans ve yüzde dağılımları Tablo 12'de yer almaktadır.

Tablo 12. Katıldığınız Hizmet-içi Eğitimlerin Faydaları

Faydalar	F	%
Öğretmenlerin kendilerini yenilemesine olanak sağlar	7	43,7
Eğitimin içeriği doğrultusunda bilgi sahibi olunuyor	6	37,5
Faydası yok	3	18,7
Toplam	16	100

Öğretmenlerin katıldıkları hizmet-içi eğitimlerin faydalarına dair görüşleri incelendiğinde kodlanmış 3 farklı görüş ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin hizmet-içi eğitimlerin faydasına yönelik görüşleri incelendiğinde %43,7'si öğretmenlerin kendilerini yenilemesine olanak sağlar şeklinde ifadeye buldukları görülmüştür. %37,5'i eğitimin içeriği doğrultusunda bilgi sahibi olunuyor ve %18,7'si faydası yok şeklinde ifadelerde bulunmuşlardır.

Kodlanmış ifadeleri destekleyen öğretmenlerin görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

"Konu hakkında daha geniş bilgiye sahip olmamız bu bir artı olarak yansıyor (Ö12)."

"Bilgilerimi tazelememi ve alandaki yeniliklerden haberdar olmamı sağladı (Ö15)."

3.12. On İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Bir başka soru "Okul Öncesi Eğitimi öğretmeninde olması gereken özellikler sizce nelerdir?" şeklinde yöneltilmiştir. Öğretmenlerin okul öncesi eğitimi öğretmeninde olması gereken özelliklere dair görüşlerinin, frekans ve yüzde dağılımları Tablo 13'de gösterilmektedir.

Tablo 13. Okul Öncesi Öğretmeninde Olması Gereken Özellikler

Özellikler	F	%
Sabırlı	15	23,4
Çocukları seven	13	20,3
Yaratıcı	6	9,3
Güler yüzlü	6	9,3
Yeniliğe açık	4	6,2
Alan bilgisine hakim	4	6,2
Empati kurabilme	3	4,6
Düşünme becerilerine sahip	2	3,1
Sorumluluk sahibi	2	3,1
Enerjik	2	3,1
Vicdanlı	2	3,1
Sınıf yönetiminde bilgi sahibi	1	1,5
Türkçeyi iyi ve güzel konuşma	1	1,5
Tutarlı	1	1,5
Güçlü iletişim becerisi	1	1,5
Mesleğini sevme	1	1,5
Toplam	64	100

Öğretmenlerin okul öncesi öğretmeninde olması gereken özelliklere dair görüşleri incelendiğinde kodlanmış 16 adet farklı görüş ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin %23,4'ü sabırlı, %20,3'ü çocukları seven, %9,3'ü yaratıcı, %9,3'ü güler yüzlü, %6,2'si yeniliğe açık ve %6,2'si alan bilgisine hakim şeklinde okul öncesi öğretmeninde olması gereken özellikleri belirtmişlerdir. %4,6'sı empati kurabilme, %3,1'i düşünme becerilerine sahip, %3,1'i sorumluluk sahibi, %3,1'i enerjik ve %3,1'i vicdanlı şeklinde ifade etmişlerdir. Ayrıca %1,5'i sınıf yönetiminde bilgi sahibi, %1,5'i Türkçeyi iyi ve güzel konuşma, %1,5'i tutarlı, %1,5'i güçlü iletişim becerisi ve %1,5'i mesleğini sevme şeklinde ifadelerde bulunmuşlardır.

Kodlanmış ifadeleri destekleyen öğretmenlerin görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

"Yaratıcı, aktif, problem çözüme ve akıl yürütme yeteneğine sahip, duygusal zekası yüksek olmalıdır (Ö6)."

"Bu yaş çocuklarının gözlem ve taklit etmesini düşünürsek okul öncesi öğretmeni kesinlikle iyi bir rol model olmalı. Sabırlı ve sevgi dolu olmasını söylemeye bile gerek yok (Ö18)."

Sonuç ve Öneriler

Okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda okul öncesi eğitim, tüm gelişim alanlarını ve beceri düzeylerini geliştiren eğitimidir, doğumdan ilkökula uzanan süreçte verilen eğitimidir, ilkökula hazırlayan süreçtir, 36-66 ay arasında verilen eğitimidir ve çocukların topluma uygun birey olarak yetiştirilmesini sağlayan eğitimidir şeklinde tanımlanmıştır. Kunuk (2015)'a göre, okul öncesi eğitim çocuğun etkileşim içerisinde olduğu çevre, yaşamının ilk evresinde yalnız ailesiyken sonraki evrelerde oyun alanları ve okul öncesi kurumlarla beraber büyür ve çeşitlenir.

Okul öncesi öğretmenleri tarafından okul öncesi eğitimin önemi, gelişim alanlarının desteklenmesi, hayata hazırlama ve öz bakım becerisi kazandırma şeklinde belirtilmiştir. İş (2017) tarafından yapılan çalışmaya göre, okul öncesi eğitimden faydalanmış öğrencilerin faydalanmamış öğrencilere oranla bütün gelişim alanlarında daha iyi durumda oldukları sonucu görülmektedir.

Okul öncesi öğretmenleri sınıfta karşılaştıkları fiziksel sorunları, sınıf alanının küçük olması, materyal eksikliği, ısınma sorunu ve hijyen sorunu olarak ifade etmişlerdir. Demir, Arcagök, Şahin ve Durukan (2017) yaptıkları çalışmanın sonucuna göre, 140 öğretmen adayı 40 çözüm önerisinden son derece önemli 5 çözüm önerisini şu şekilde sıralamıştır: "okul öncesi binaları ve sınıf koşullarını çocukların gelişim özelliklerine göre düzenleme", "sınıf boyutunu azaltma". "okul öncesi eğitimin ebeveynlere olan önemini açıklamak ve onlarla iş birliği ve iletişimi geliştirmek", "sınıf alanını genişletmek" ve "kaynaştırma eğitimini yaygınlaştırmak".

Okul öncesi öğretmenleri kaynaştırma öğrencisi ile yaşadığı problemlere, kaynaştırma öğrencim yok, sınıf düzenini bozuyor, diğer çocuklarla iletişim kurmada zorlanıyor, tanınması zaman alıyor, diğer veliler kaynaştırma öğrencisini istemiyor, çocuk sayısına göre fazla kaynaştırma öğrencisinin olması, diğer çocukların dikkati dağılıyor ve kaynaştırma öğrencisi kendini ifade edemiyor şeklinde cevaplar vermişlerdir. Çerezci (2015) tarafından yapılan çalışmanın bazı bulgularına göre, öğretmenlerin kaynaştırma

eğitimiyle alakalı yeterli eğitim almadıkları, kaynaştırma eğitimi uygularken de farklı sorunlarla karşılaştıkları görülmüştür.

Okul öncesi öğretmenleri aileleri ile ilgili yaşadıkları sorunları, okul öncesi eğitimin önemini farkında olamama, çocuğa gösterilen fazla ilgi, çocuğa gösterilen yetersiz ilgi, ailenin kendini eğitim alanında uzman olarak görmesi, ebeveynlerin ortak tutum sergileyememesi, ailenin kararsız olması ve çocuk üzerindeki beklentiyi yüksek tutma şeklinde ifade etmişlerdir. Okul öncesi öğretmenleri aile eğitiminin faydası ile ilgili, öğretmen-aile iş birliğini sağlar, ailenin çocuğa verdiği destek artar, eğitimde verimliliği artırır ve aile okul öncesi eğitimin önemini kavrar şeklinde cevaplar vermişlerdir.

Okul öncesi öğretmenleri aile katılım düzeyini, yetersiz, yeterli ve orta düzeyde şeklinde ifade etmişlerdir. Günay Bilaloğlu (2014) tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarından birinde, ebeveynlerin en çok tercih ettikleri aile katılımı etkinliklerinin aile iletişim etkinlikleri ve çocuğun eğitime katılım etkinlikleri olduğu, ebeveynlerin eğitim etkinliklerine katılım konusunda öğretmenin destek ve rehberliğine ihtiyaç duydukları belirlenmiştir.

Okul öncesi öğretmenleri okul öncesi eğitim programlarının en iyi yanlarını, esnek olması, uygulanabilir olması, tüm gelişim alanlarını desteklemesi, çocuk merkezli olması, yaratıcılığı ön plana çıkarması, bütünleştirilmiş etkinliklere fırsat vermesi, değerlendirme süreci ve bireysel etkinliklere ağırlık vermesi olarak ifade etmişlerdir. Karahan (2016) tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarından birinde, okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan programın eğitimin temelini oluşturduğu, bu bağlamda programın yaratıcılık esas alınarak geliştirilmesi ve uygulamaya geçilmesi gerektiği görülmüştür. Fakat yapılan çalışmanın bulgularından birinde okul öncesi eğitim programının iyi yanlarından biri yaratıcılığı ön plana çıkarmasıdır.

Okul öncesi öğretmenleri okul idaresinin okul öncesi eğitime yaklaşım tarzını, olumlu, ilgisiz, okul öncesi eğitimin önemini farkında değil, bilinçli ve öğrenciyi maddi kaynak olarak görme şeklinde ifade etmişlerdir. Ardıç Ünüvar (2011) tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarından biri, idareciler mutlaka çocuk gelişimi mezunu olmalı ve okul öncesi eğitim ile ilgili gelişmeleri takip etmelidir şeklindedir.

Okul öncesi öğretmenleri denetimin işleyişi hakkında yetersiz, normal ve denetim yok cevaplarını vermişlerdir. Türkdemir (2013) tarafından yapılan çalışmaya göre, araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu alanlarında gerçekleşen denetim uygulamalarının kendilerine bir katkısı olmadığını öne sürmüştür.

Okul öncesi öğretmenleri katıldıkları hizmet-içi eğitimlerin faydaları ile ilgili, öğretmenlerin kendilerini yenilemesine olanak sağlar, eğitimin içeriği doğrultusunda bilgi sahibi olunuyor ve faydası yok şeklinde ifadelerde bulunmuşlardır. Nemli (2017) tarafından yapılan çalışmanın bulgularından birinde katılımcılar, "hizmet-içi eğitim, eğitim alanındaki yenilik ve gelişmelerin gerektirdiği bilgi, beceri ve davranışları kazandırır" maddesini oldukça katılıyorum şeklinde çoğunluk olarak cevaplamışlardır.

Okul öncesi öğretmenleri okul öncesi öğretmeninde bulunması gereken özellikleri, sabırlı, çocukları seven, yaratıcı, güler yüzlü, yeniliğe açık, alan bilgisine hakim, empati kurabilme, düşünme becerilerine sahip, sorumluluk sahibi, enerjik, vicdanlı, sınıf yönetiminde bilgi sahibi, Türkçeyi iyi ve güzel konuşma, tutarlı, güçlü iletişim becerisi ve mesleğini seven şeklinde ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin görüşlerinden yola çıkarak okul öncesi eğitim ile ilgili ortaya çıkan sorunlar için görüşler dikkate alınarak kalıcı çözüm oluşturulabilir. Fiziksel çevrenin düzenlenmesi, aile eğitimlerinin artırılması, hizmet-içi eğitimlerin ihtiyaçlara göre artırılması gibi çözümler getirilebilir.

KAYNAKÇA

- Akman, G.N. (2014). *Nitel ve Nitel Araştırma Yöntemleri*. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Çay Meslek Yüksekokulu, İşletme Yönetimi Programı, Afyonkarahisar.
- Ardıç Ünüvar, Ü. (2011). *Okul Öncesi Eğitimde Kalitenin Geliştirilmesine İlişkin İdareci, Öğretmen ve Veli Görüşleri*. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Çerezci, Ö. (2015). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Yapılan Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Kaynaştırma Kriterleri Açısından Değerlendirilmesi*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Demir, M.K., Arcagök, S., Şahin, Ç. ve Durukan, H. (2017). Solution Proposals of Prospective Teachers on the Problems of Pre-School Education. *Educational Policy Analysis and Strategic Research*, 12(2).
- Güçhan Özgül, S. (2011). *Okul Öncesi Eğitim Ortamlarının Kalite Değişkenleri Açısından Değerlendirilmesi*. Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir.
- Güleş, F. ve Erişen, Y. (2013). Okul Öncesi Eğitimde Fiziksel Çevre Standartlarını Belirleme: Paydaş Görüşlerine Dayalı Bir Analiz. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30, 129- 138.
- Günay Bilaloğlu, R. (2014). *Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılımı Etkinliklerinin Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlar ve Aile Katılımı Etkinliklerinin Dil- Matematik Becerilerinin Geliştirilmesine Etkisi*. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Adana.
- İş, A. (2017). *Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmenlerinin 2013 Okul Öncesi Eğitim Programındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyine Yönelik Algıları*. Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.

- Karahan, G. (2016). *2012 Okul Öncesi Eğitim Programının Yaratıcılık Açısından İncelenmesi*. Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.
- Koçyigit, F. (2007). *Farklı Ülkelerde Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Gelişimi*. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.
- Kunuk, M. (2015). *Okul Öncesi Eğitimin İlkokul Öğrencilerinin Akademik Başarılarına Etkisi (Üsküdar Örneği)*. İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Miles, M. B. & Huberman, M. A. (1994). *An expanded sourcebook qualitative data analysis*. London: Sage.
- Türkdemir, A. (2013). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Bakış Açısından Okul Öncesi Eğitim Denetiminin Değerlendirilmesi*. Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Mersin.
- Uluyurt, F. (2012). *Bazı Değişkenlere Göre Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 5-6 Yaş Grubu Çocuklarının Akran İlişkileri*. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, K. ve Altınkurt, Y. (2011). Göreve Yeni Başlayan Özel Dershane Öğretmenlerinin Kurumlarındaki Çalışma Koşullarına İlişkin Görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11 (2), 635-650.